

System OoŚ

2018-12-13

Obowiązujący w Polsce system ocen oddziaływania na środowisko

Obowiązujące w Polsce prawo regulujące zasady prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko, rozumianych jako badanie wpływu inwestycji na środowisko, wywodzi się z prawodawstwa Unii Europejskiej z Dyrektywy:

- Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (EIA);
- Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA);
- Rady 92/43/EGW z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa siedliskowa).

Pierwsza z wymienionych Dyrektywa EIA określa zasady oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, druga SEA dotyczy projektów planów i programów, a trzecia przedsięwzięć oraz projektów planów i programów. O ile Dyrektywa EIA odnosi się do określonych w załącznikach I i II rodzajów przedsięwzięć, a Dyrektywa SEA w części do projektów wyznaczających ramy dla tych przedsięwzięć, to Dyrektywa siedliskowa (a w części także Dyrektywa SEA poprzez odwołanie do Dyrektywy siedliskowej) nie wskazuje konkretnych typów przedsięwzięć, projektów planów lub programów - za punkt odniesienia obierając wpływ na obszary Natura 2000.

W dyrektywach tych wskazane są trzy grupy projektów planów (i czwarta „pozadyrektywowa”) oraz trzy grupy przedsięwzięć (i czwarta „pozadyrektywowa”), a ich podział przedstawia się następująco:

- projekty dokumentów:
 - sektorowe, które ustalają ramy dla przedsięwzięć wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy 2011/92/UE (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 3 pkt 2 lit. a Dyrektywy SEA, rozstrzygnięcie a priori),
 - realizacja których może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 3 pkt 2 lit. b Dyrektywy SEA, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu),
 - inne niż wyżej wymienione, których realizacja może powodować znaczące oddziaływanie na środowisko (mogące wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 3 pkt 5 Dyrektywy SEA, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu);
- przedsięwzięcia:
 - wymienione w załączniku I Dyrektywy EIA (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 4 ust. 1 Dyrektywy EIA, rozstrzygnięcie a priori),
 - wymienione w załączniku II Dyrektywy EIA (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy EIA, rozstrzygnięcie a posteriori w wyniku screeningu),
 - mogące znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 6 ust. 3 Dyrektywy siedliskowej, rozstrzygnięcie a posteriori w wyniku screeningu).

Projekty dokumentów wymienione w punkcie pierwszym oraz przedsięwzięcia wymienione w punktach pierwszym i drugim również mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Serwisy zewnętrzne:

- [strona internetowa Komisji Europejskiej \(DG Environment\)](#)
- [serwis dotyczący Dyrektywy EIA i SEA](#)
- [serwis dotyczący Dyrektywy siedliskowej](#)
- [strona internetowa Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych](#)

Krajowy System Ocen Oddziaływania na Środowisko

Wymienione dyrektywy transponowane są obecnie ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej zwanej: ustawą ooŚ). Osobne jej części dotyczą oceny projektów dokumentów oraz przedsięwzięć.

Załączniki I i II Dyrektywy EIA zostały implementowane rozporządzeniem Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Dział IV ustawy ooŚ zawiera przepisy regulujące zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, czyli oceny dotyczącej projektów dokumentów. Można je podzielić na następujące grupy:

- projekty dokumentów:
 - planistyczne, np. projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 46 pkt 1 ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a priori),
 - sektorowe, które ustalają ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, czyli przedsięwzięć określonych w stosownym rozporządzeniu Rady Ministrów (wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 46 pkt 2 ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a priori),
 - realizacja których może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 46 pkt ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu),
 - inne niż wyżej wymienione, ustalające ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także realizacja których może powodować znaczące oddziaływanie na środowisko oraz mogące wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 47 ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu).

Natomiast dział V ustawy ooŚ dotyczy oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, które można sklasyfikować następująco:

- przedsięwzięcia, przed realizacją których wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
 - przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy ooŚ),
 - przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu);
- przedsięwzięcia, przed realizacją których nie jest wymagane uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
 - inne przedsięwzięcia niż te wymienione w wymienionym rozporządzeniu, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 (wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania, w związku z art. 59 ust. 2 ustawy ooŚ, rozstrzygnięcie a posteriori, w wyniku screeningu).

Projekty dokumentów wymienione w punktach pierwszym i drugim oraz przedsięwzięcia wymienione w punkcie pierwszym również mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Przepisy dotyczące ocen oddziaływania na środowisko stosuje się również w stosunku do zmian przyjętych dokumentów oraz zmian realizowanych lub zakończonych przedsięwzięć.

Dział VI ustawy ooŚ dotyczy oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć oraz projektów dokumentów strategicznych, których realizacja może skutkować wystąpieniem znaczącego negatywnego oddziaływania na terytorium Polski bądź w przypadku oddziaływania pochodzącego z Polski, na terytorium innych państw.

Międzynarodowym instrumentem prawnym poświęconym ocenom oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na terytorium innego państwa jest Konwencja z Espoo (Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzona w Espoo 25 lutego 1991 r.). Konwencja jest dokumentem prawa międzynarodowego, wyznaczającym ramy proceduralne dla wykonywania ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym dla przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko. Konwencja ma swoje zastosowanie wówczas, gdy jedno państwo (Strona pochodzenia) planuje realizację przedsięwzięcia, którego oddziaływanie, może wywołać potencjalnie odczuwalne skutki na terytorium drugiego państwa

(Strona narażona). Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jako organ właściwy, jest odpowiedzialny za wykonanie zadań określonych w Konwencji z Espoo.

Do powyżej konwencji został podpisany Protokół Strategiczny (Protokół w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzony w Kijowie 21 maja 2003 r.), którego postanowienia stosuje się w odniesieniu do projektów dokumentów strategicznych czyli planów, programów, polityk. Dotyczy to również sytuacji, gdy skutki realizacji takiego dokumentu mogłyby ujawnić się na terytorium innego państwa.

Konwencja z Espoo i Protokół Strategiczny zostały stworzone w ramach Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ). Polska jest Stroną tych instrumentów prawnych. Na początku 2016 roku opublikowany został film promujący Protokół Strategiczny stworzony przez EKG ONZ w ramach europejskiego programu "Greening the Economies in the European Neighbourhood" (EaP GREEN). Zawiera on między innymi opis przebiegu procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym w kontekście transgranicznym, zalety stosowania zapisów Protokołu oraz jego potencjał jako narzędzia do wdrażania zielonej gospodarki.

Najważniejsze pojęcia:

- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach - rozstrzygnięcie organu administracji publicznej, które określa środowiskowe uwarunkowania realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia. Jej uzyskanie jest wymagane przed realizacją przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;
- ocena oddziaływania na środowisko - postępowanie, które obejmuje w szczególności weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, uzyskanie wymaganych ustawą opinii i uzgodnień, zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, a także zmierzające do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, czyli w stosunku do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o ile taki obowiązek zostanie nałożony;
- ocena oddziaływania na obszar Natura 2000 - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko ograniczona do badania oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000;
- strategiczna ocena oddziaływania na środowisko - postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, które obejmuje w szczególności uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko, uzyskanie wymaganych ustawą opinii oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.